

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.003.03.2016
P/16/044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 55 11, F +48 22 444 57 73
krr@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/044 – Wsparcie pszczelarstwa w Polsce
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontroler	Małgorzata Czuchryta, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KRR/19/2016 z dnia 15 września 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Poznaniu, ul. Mickiewicza 33, 60-837 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Borowiak, Prezes Zarządu Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Poznaniu od dnia 19 lutego 2014 r., Ryszard Pilarski, Prezes Zarządu Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Poznaniu do dnia 19 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działania Wojewódzkiego Związku na rzecz pszczelarstwa w ramach Krajowych Programów Wsparcia Pszczelarstwa.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wojewódzki Związek Pszczelarzy:

- uczestniczył w pracach nad założeniami Krajowych Programów Wsparcia Pszczelarstwa na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16 oraz na lata 2016/17; 2017/18; 2018/19;
- współpracował w ramach realizowanych projektów z podmiotami prowadzącymi działalność na rzecz wsparcia pszczelarstwa;
- przygotowywał i weryfikował dokumentację projektów zgodnie z procedurami opracowanymi przez Agencję Rynku Rolnego;
- realizował projekty zgodnie z celami działań wynikającymi z Krajowych Programów Wsparcia Pszczelarstwa oraz umowami zawartymi z Agencją Rynku Rolnego;
- terminowo przekazywał odbiorcom końcowym (pszczelarzom) środki finansowe określone przez Agencję Rynku Rolnego;
- przechowywał dokumentację związaną z realizacją projektów, w tym oryginały dokumentów poświadczających poniesione wydatki.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Współpraca jednostek administracji publicznej z zainteresowanymi organizacjami i instytucjami w zakresie wsparcia pszczelarstwa

Opis stanu faktycznego

Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Poznaniu (Związek lub WZP) posiada osobowość prawną i działa na zasadzie rolniczego zrzeszenia branżowego na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników² oraz na podstawie statutu³. Na dzień zakończenia kontroli⁴, w Związku było zrzeszonych 1.385 pszczelarzy.

Związek uczestniczył w pracach nad założeniami Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa (KPWP lub Program) na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16 oraz na lata 2016/17; 2017/18; 2018/19.

Do projektu KPWP na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16 przekazanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)⁵ Związek nie wniósł uwag. Prezes Zarządu podał, że dla władz Związku nowy Program stanowił kontynuację poprzedniego, zrealizowanego w latach 2010–2013.

Założenia i cele ww. Programu były tematem spotkań organizowanych przez Polski Związek Pszczelarski, w których uczestniczył przedstawiciel Związku. Wspólne stanowisko związków zrzeszonych w Polskim Związku Pszczelarskim z propozycjami zmian do KPWP na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16 zostało przesłane Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 20 listopada 2012 r. Prezes Zarządu podał, że władze Związku nie dysponują wiedzą jakie postulaty zostały zgłoszone w imieniu pszczelarzy zrzeszonych w WZP.

W ramach prac nad KPWP na lata 2016/17; 2017/18; 2018/19 Związek przekazał do MRiRW⁶ propozycje zmian, z których za najważniejsze uznano m.in.: rozwój doradztwa rolniczego w obszarze pszczelarstwa, upowszechnianie wiedzy na temat dobroczynnego wpływu pszczół na środowisko naturalne i całą gospodarkę, udzielenie wsparcia dla nowych pszczelarzy na założenie pasieki bez względu na liczbę posiadanych rodzin pszczelich oraz zwiększenie wartości z 2% do 8-10% dodatkowych kosztów⁷ wdrażanych projektów. Związek wskazał również, że najwyżej ocenia działania ukierunkowane na modernizację gospodarstw pasiecznych i zwalczanie chorób zakaźnych u pszczół.

Związek przy realizacji projektów w ramach KPWP na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16 podejmował współpracę zarówno z instytucjami naukowymi jak i podmiotami działającymi na rzecz sektora pszczelarskiego, tj.: Laboratorium Badania Jakości Produktów Pszczelich działającym przy Zakładzie Pszczelnictwa w Puławach Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, Zespołem Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Pszczelej Woli, powiatowymi lekarzami weterynarii, a także producentami leków weterynaryjnych, sprzętu pszczelarskiego oraz pasiekami

² Dz. U. Nr 32, poz. 217, ze zm.

³ Statut wpisano do rejestru Związków Rolniczych Zrzeszeń Branżowych Sądu Rejonowego w Poznaniu w dniu 9 maja 2002 r.

⁴ 16 listopada 2016 r.

⁵ Pismem nr RR-mdj-503-15/jp/2012 (919) z dnia 13 marca 2013 r. przekazano do Związku projekt Programu z prośbą o ewentualne uwagi do dnia 25 marca 2013 r.

⁶ Propozycje uwag do założeń KPWP zostały zaprezentowane w formie ankiety oraz pism przekazanych do MRiRW w dniach: 4 stycznia i 23 lutego 2016 r.

⁷ koszty poniesione na obsługę projektu (w zakresie księgowości, prac i materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji).

zarodowymi realizującymi programy hodowlane pszczoł (matek pszczelich i odkładów pszczelich). Związek przy współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego organizował imprezy edukacyjne, pikniki i konferencje obejmujące zagadnienia dotyczące ochrony i poprawy zdrowotności pszczoł. Ponadto w 2013 r. Związek przekazał Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie informacje o działaniach podejmowanych w ramach KPWP.

(dowód: akta kontroli str. 6-46, 108-110, 489-491)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Związek uczestniczył w procesie przygotowania Krajowych Programów Wsparcia Pszczelarstwa, a przy realizacji projektów w ramach działań określonych w tych programach podejmował współpracę z organizacjami i innymi instytucjami działającymi w sektorze pszczelarstwa.

2. Realizacja programów wsparcia pszczelarstwa

Opis stanu
faktycznego

Związek nie wprowadził wewnętrznej instrukcji określającej sposób ubiegania się o dofinansowanie w ramach KPWP. Jak wyjaśniła kierownik Biura Związku, procedury⁸ w ww. zakresie opracowane przez Agencję Rynku Rolnego (Agencję lub ARR) były wystarczające.

W badanym okresie przedstawiciele Związku uczestniczyli w dwóch spotkaniach⁹, na których zostały omówione zmiany warunków uczestnictwa w projektach zaplanowanych w sezonie 2013/14 i 2014/15. Organizatorem spotkań była Agencja Rynku Rolnego oraz Polski Związek Pszczelarski.

Związek pozyskiwał ze strony internetowej Agencji informacje dotyczące warunków i terminów ubiegania się o wsparcie w ramach KPWP. Opublikowane informacje pozwoliły Związkowi na terminowe przygotowanie projektów. Kierownik Biura Związku podała m.in., że z wszelkimi wątpliwościami zwracano się o poradę telefoniczną lub mailową do pracowników ARR, każdorazowo otrzymując odpowiedź.

(dowód: akta kontroli str. 24-46, 486-488)

W okresie objętym kontrolą, Związek realizował 22 projekty w ramach KPWP¹⁰, które obejmowały: organizację szkoleń, zakup sprzętu pszczelarskiego, zakup leków do zwalczania warrozy, zakup przyczep (lawet) do przewozu uli, zakup pszczoł, a także wykonanie analiz jakości miodu.

W sezonie pszczelarskim 2012/13 Związek złożył do Agencji pięć projektów w ramach poszczególnych działań na kwotę 1.112,4 tys. zł. Łącznie pomiędzy Agencją a Związkiem zostało zawartych pięć umów na kwotę 743,1 tys. zł, tj. o 369,4 tys. zł (o ponad 33%) niższą niż wnioskowano¹¹. Zmiany, dokonane na

⁸ Warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu Wsparcie rynku produktów pszczelich w latach 2010/11, 2011/12, 2012/13 stanowiące załącznik do zarządzenia nr 160/2010/Z Prezesa ARR z dnia 15 października 2010 r.; Warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu Wsparcie rynku produktów pszczelich w latach 2013/14 załącznik do zarządzenia nr 97/2013/Z Prezesa ARR z dnia 17 września 2013 r.; Warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu Wsparcie rynku produktów pszczelich na lata 2014/15, 2015/16 załącznik do zarządzenia nr 37/2014/Z Prezesa ARR z dnia 10 kwietnia 2014 r., zwane dalej „Warunkami ubiegania się o refundację kosztów”.

⁹ Spotkania odbyły się w dniach: 15 października 2013 r. oraz 12 lutego 2014 r.

¹⁰ Związek realizował pięć projektów w ramach KPWP na lata 2010/11; 2011/12; 2012/13, a pozostałe 17 projektów – w ramach KPWP na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16.

¹¹ Związek otrzymał od Agencji informacje o przydzieleniu na realizację poszczególnych projektów mniejszych środków niż planował Związek. Podziału środków dokonywała Komisja powołana przez Prezesa ARR, w skład której wchodziłi przedstawiciele ARR i MRiRW. Agencja nie podawała przyczyn pomniejszenia wnioskowanej kwoty.

wnioszek Związku w trakcie realizacji projektów dotyczyły przesunięć środków finansowych pomiędzy tymi projektami. Niewykorzystane środki na zakup sprzętu pszczelarskiego i przyczep do przewozu uli, zostały przeznaczone na zakup odkładów pszczelich.

W sezonie 2013/14 Związek złożył do Agencji sześć projektów na kwotę 975,4 tys. zł. Łącznie pomiędzy Agencją a Związkiem zawarto sześć umów na kwotę 791,6 tys. zł, tj. o 183,8 tys. zł (o ponad 18%) niższą niż wnioskowana. W trakcie realizacji projektów dokonano zmiany zakresu rzeczowego projektu na zakup pszczół, co spowodowane było ustaleniem przez Związek nowej listy pasiek hodowlanych.

W sezonie 2014/15 Związek złożył do Agencji pięć projektów na kwotę 852,3 tys. zł. Łącznie pomiędzy ARR a Związkiem zawarto pięć umów na kwotę 739,8 tys. zł, tj. o 112,5 tys. zł (o ponad 13%) niższą niż wnioskowana.

W sezonie 2015/16 Związek złożył do Agencji sześć projektów na kwotę 905,2 tys. zł. Łącznie pomiędzy Agencją a Związkiem zawarto sześć umów o wartości 748,4 tys. zł, tj. o 156,8 tys. zł (o 17,3%) niższej niż wnioskowana. Zmiany dokonane w projektach wynikały z potrzeby optymalnego wykorzystania przez Związek przyznanego dofinansowania. Środki do refundacji na zakup matek pszczelich oraz odkładów i pakietów pszczelich z pasiek hodowlanych zwiększono o kwotę wynikającą z oszczędności powstałych w projekcie na zakup przyczep (lawet) do przewozu uli. Zmiana zakresu rzeczowego projektu na zakup pszczół była spowodowana koniecznością uaktualnienia listy odbiorców pszczół.

W okresie objętym kontrolą nie było przypadku odrzucenia przez Agencję projektu złożonego przez Związek. Nie było też przypadku wycofania projektu przez Związek.

(dowód: akta kontroli str. 103-104, 110, 114-846)

Zgodnie z Warunkami ubiegania się o refundację kosztów, Agencja dokonywała całkowitej lub częściowej refundacji kosztów netto, na podstawie faktur lub rachunków dokumentujących wydatki poniesione na realizację projektów.

W związku ze złożeniem do Agencji 22 wniosków o refundację, Związek otrzymał środki w kwocie 2.890,7 tys. zł (99% wnioskowanych środków):

- w sezonie 2012/13 złożono pięć wniosków na łączną kwotę 768,5 tys. zł, z tego po rozliczeniu dokonany przez Agencję, Związek uzyskał refundację poniesionych kosztów w wysokości 738,1 tys. zł (tj. 96% wnioskowanej kwoty); niższe dofinansowanie było spowodowane ubieganiem się o kwotę wyższą niż określono w umowie¹²;
- w sezonie 2013/14 złożono sześć wniosków na łączną kwotę 695,4 tys. zł, z tego po rozliczeniu uzyskano 694,4 tys. zł (tj. 99% wnioskowanej kwoty);
- w sezonie 2014/15 złożono pięć wniosków na łączną kwotę 717,8 tys. zł, z tego po rozliczeniu uzyskano 100% wnioskowanej kwoty;
- w sezonie 2015/16 złożono sześć wniosków na łączną kwotę 740,5 tys. zł, z tego po rozliczeniu uzyskano 740,4 tys. zł (tj. 99,9% wnioskowanej kwoty).

¹² W przypadku projektu na zakup leków do zwalczania warrozy, z powodu błędnie sporządzonego wniosku o refundację Związek wystąpił do Agencji o refundację kosztów w wysokości 301,2 tys. zł mimo iż umowa przewidywała refundację w kwocie 272 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą Agencja nie uznała wydatków Związku na zakup matek pszczelich i odkładów pszczelich w łącznej kwocie 2,6 tys. zł¹³, z powodu: nieprzedłożenia do Agencji – przez ubiegającego się o wsparcie – dokumentów potwierdzających liczbę posiadanych rodzin pszczelich, nieterminowego wydania zaświadczenia o stanie zdrowotności pasieki przez sprzedawcę matek pszczelich, odebranie przez trzech pszczelarzy większej liczby matek pszczelich niż 50% posiadanych przez nich rodzin pszczelich na dzień 30 kwietnia 2015 r.

W przypadku 17 realizowanych projektów¹⁴, spośród 22, Związek uzyskał refundację kosztów poniesionych na ich obsługę (tj. wynagrodzenia pracownika, zakup materiałów biurowych, opłaty pocztowe i telekomunikacyjne), które stanowiły od 2% do 5% kosztów podstawowych przyjętych do refundacji w poszczególnych projektach. Z tego tytułu związek otrzymał 43,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 103-104, 472-488)

Związek realizował projekty na podstawie umów z ARR określających zobowiązania stron w zakresie rozliczania, kontroli, terminu realizacji projektu oraz dokumentowania jego przebiegu. Dodatkowo podstawą dofinansowania zakupu przyczep (lawet) do przewozu uli oraz sprzętu pszczelarskiego były umowy zawarte przez Związek z odbiorcami końcowymi (pszczelarzami). Nakładały one na odbiorców końcowych zobowiązanie utrzymywania maszyn w należytym stanie technicznym przez okres 5 lat od zakończenia roku, w którym zakupiono sprzęt, obowiązek ich oznakowania w sposób trwały umożliwiający identyfikację maszyn przez okres 5 lat, a także posiadania pełnej dokumentacji poniesionych kosztów przez okres 5 lat. Informacje o działaniach podejmowanych w ramach projektów były – corocznie – przekazywane do Polskiego Związku Pszczelarstwa¹⁵.

Zgodnie z założeniami działania „Szkolenia”, Związek organizował szkolenia z zakresu prowadzenia gospodarki pasiecznej oraz biologii rodziny pszczoły, z tego: w 2013 r. na temat czynników warunkujących efektywność hodowli pszczół, w 2014 r. o gospodarce pasiecznej w różnych warunkach środowiskowych, w 2015 r. o wybranych elementach hodowli pszczół, a w 2016 r. na temat żywienia pszczół jako podstawowego czynnika zdrowotności rodzin pszczelich.

W jednodniowych szkoleniach organizowanych przy współudziale Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, każdego roku uczestniczyło od 350 do 400 osób¹⁶. Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że uczestnikami szkoleń byli wszyscy pszczelarze, którzy zgłosili się i posiadali numer weterynaryjny pasieki lub wpis do rejestru powiatowego lekarza weterynarii. Jednak ze względu na zbyt dużą liczbę chętnych, środki finansowe przyznane przez Agencję nie wystarczyły na pokrycie wszystkich kosztów poniesionych na to szkolenie (np. wyżywienie, zakup materiałów szkoleniowych).

¹³ Związek nie uzyskał zwrotu refundacji, w kwocie 1,8 tys. zł, stanowiącej 70% wykazanych wydatków.

¹⁴ W „Warunkach ubiegania się o refundację kosztów” nie przewidziano zwrotu kosztów dodatkowych, poniesionych na obsługę projektów w działaniach realizowanych w sezonie 2012/13.

¹⁵ Przekazano m.in. dane o liczbie zakupionego sprzętu pszczelarskiego (w rozbiu na poszczególne rodzaje) oraz liczbie uczestników przeprowadzonych w ramach projektów szkoleń.

¹⁶ W szkoleniu przeprowadzonym w 2013 r. wykazano udział 400 osób, w latach 2014, 2015 i 2016 – po 350 osób.

W ramach działania „Wspieranie zakupu sprzętu pszczelarskiego”, ze wsparcia w sezonie 2012/13 korzystali pszczelarze posiadający co najmniej 20 rodzin pszczelich, a w kolejnych latach posiadający co najmniej 15 rodzin pszczelich, którzy zakupili wyłącznie fabrycznie nowy specjalistyczny sprzęt pszczelarski. Efektem działania na rzecz modernizacji gospodarstw pasiecznych:

- w sezonie 2012/13 był zakup 351 sztuk maszyn pszczelarskich przez 213 beneficjentów końcowych, którzy otrzymali wsparcie w kwocie 260,3 tys. zł;
- w sezonach 2013/14, 2014/15 i 2015/16 – zakup 3.962 sztuk maszyn pszczelarskich przez około 240 beneficjentów w każdym roku, którzy otrzymali wsparcie w kwocie 894,2 tys. zł.

Uzyskane środki umożliwiły zakup m.in. ponad 3,3 tys. uli, 157 wirówek do miodu, 151 stołów do odsklepienia, 93 topiarek oraz 68 suszarek do pyłków.

W ramach działania „Zakup leków do zwalczania warrozy” realizowano projekt dotyczący zakupu leków warrozbójczych dopuszczonych do obrotu na terenie Polski. Średnio – co roku – ze wsparcia korzystało około 1,2 tys. pszczelarzy zrzeszonych w Związku (tj. ponad 90%). W sezonie 2012/13 dokonano refundacji wydatków poniesionych na zakup 6,4 tys. opakowań leków w kwocie 272,1 tys. zł. W sezonie 2013/14 zrefundowano zakup 7,8 tys. opakowań leków w kwocie 226,4 tys. zł. W sezonie 2014/15 refundacji podlegał zakup 9 tys. opakowań leków w kwocie 233 tys. zł, a w sezonie 2015/16 zakup 10,1 tys. opakowań leków w kwocie 246,2 tys. zł.

W działaniu na zakup przyczep (lawet) do przewozu uli, w sezonie 2012/13 pomoc otrzymało siedmiu pszczelarzy w łącznej kwocie 24,8 tys. zł. W sezonie 2013/14 dokonano refundacji poniesionych kosztów (w kwocie 3,6 tys. zł) trzem pszczelarzom, a w sezonach 2014/15 i 2015/16 – każdorazowo czterem pszczelarzom, którzy otrzymali odpowiednio 9,8 tys. zł i 13,3 tys. zł.

W ramach działania „Analizy jakości miodu”, Związek realizował projekt mający na celu monitorowanie jakości miodu. W sezonie 2013/14 dokonano refundacji kosztów poniesionych na wykonanie analiz pyłkowych miodu pobranego z dwóch gospodarstw pasiecznych (16 próbek), a w sezonie 2015/16 – kosztów związanych z wykonaniem analiz pyłkowych miodu pobranego z trzech gospodarstw (20 próbek). Refundacji podlegały koszty analiz wykonanych przez Instytut Ogrodnictwa Zakład Pszczelnictwa w Puławach, które wyniosły odpowiednio 2,2 tys. zł i 1,6 tys. zł.

W ramach działania „Zakup pszczół” realizowano projekt obejmujący refundację kosztów poniesionych przez pszczelarzy na zakup matek pszczelich, pakietów, odkładów pszczelich dokonanych wyłącznie na potrzeby własnych gospodarstw pasiecznych. W sezonie 2012/13 refundację poniesionych kosztów w kwocie 165,6 tys. zł uzyskało 609 pszczelarzy, którzy potwierdzili zakup 2,5 tys. matek pszczelich i 805 odkładów pszczelich; w sezonie 2013/14 refundacja kosztów w wysokości 143,7 tys. zł obejmowała zakup 2,4 tys. matek pszczelich i 564 odkładów przez 515 pszczelarzy; w sezonie 2014/15 udzielono refundacji kosztów w wysokości 150 tys. zł w związku z zakupem 2,7 tys. matek pszczelich i 576 odkładów przez 603 pszczelarzy; w sezonie 2015/16 refundacja kosztów 141 tys. zł dla 576 pszczelarzy związana była z zakupem 3 tys. matek pszczelich i 441 odkładów.

W okresie objętym kontrolą, 75% otrzymanego ogółem wsparcia dotyczyło zakupu leków warrozbójczych oraz sprzętu pszczelarskiego.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że przebieg realizowanych projektów wskazuje na to, że liczba kupowanych leków, lawet oraz matek pszczelich jest wystarczająca, natomiast zapotrzebowanie na sprzęt pszczelarski oraz odkłady pszczele jest wyższe niż faktycznie otrzymywana pomoc (około 30% ubiegających się w każdym sezonie pszczelarzy nie zostaje objętych wsparciem). Związek sporządzał listy rezerwowe, aby w przypadkach losowych np. rezygnacji lub zakupu tańszych maszyn można było kolejnej zainteresowanej osobie zaproponować udział w projekcie.

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki, w których objęci wsparciem pszczelarze nie otrzymali należnej kwoty refundacji.

(dowód: akta kontroli str. 24-846, 867-881)

Związek posiadał dokumentację realizowanych projektów. Dokumentacja każdego projektu obejmowała m.in. dokumenty potwierdzające poniesienie wydatków (oryginały faktur lub rachunków), imienne wykazy odbiorców końcowych, wnioski o refundację, a także dokumenty potwierdzające rozliczenie finansowe projektów.

Analiza rozliczeń 24 odbiorców końcowych¹⁷ wykazała, że: podstawą refundacji była umowa pomiędzy pszczelarzem a Związkiem sporządzona zgodnie ze wzorem określonym w Warunkach ubiegania się o refundację kosztów, wydatki zostały poniesione w okresie wynikającym z umowy, Związek terminowo regulował płatności na rzecz odbiorców – w oparciu o dokumenty (rachunki lub faktury) potwierdzające poniesione wydatki¹⁸. W wyniku badania rozliczeń umów na zakup leków warrozbójczych oraz zakupu pszczół (matek, pakietów lub odkładów pszczelich) stwierdzono, że Związek dysponował dokumentami potwierdzającymi realizację projektów z warunkami umowy. W posiadaniu Związku były m.in. oryginały faktur i rachunków dokumentujących poniesione wydatki, imienne wykazy odbiorców środków warrozbójczych, a także listy odbiorców matek, pakietów lub odkładów pszczelich. Odbiór pszczół, odkładów i pakietów organizowany był przez poszczególne koła pszczelarzy, a leków – przez lekarza weterynarii.

W wyniku oględzin¹⁹ przeprowadzonych u trzech odbiorców końcowych ustalono, że nabyty w ramach projektów specjalistyczny sprzęt (maszyny pszczelarskie oraz przyczepa do przewozu uli) znajdował się w budynkach na terenie gospodarstw i był odpowiednio oznaczony. W trakcie oględzin przedłożono dokumentację potwierdzającą zakup posiadanego sprzętu.

(dowód: akta kontroli str. 460-488)

Zarząd Związku pozytywnie odniósł się do działań podejmowanych na rzecz rozwoju pszczelarstwa, wskazując jednocześnie, że potrzeby pszczelarzy są znacznie większe niż pomoc oferowana w ramach KPWP. Zdaniem Zarządu Związku, właściwym jest podjęcie działań w zakresie: zapewnienia efektywniejszej kontroli przywozu miodu spoza Unii Europejskiej, usprawnienia dotychczasowych zasad finansowania sektora pszczelarskiego poprzez wprowadzenie jednolitego systemu

¹⁷ Badaniem objęto rozliczenia 24 odbiorców końcowych, którzy otrzymali najwyższe wsparcie w ramach projektu zakupu maszyn pszczelich (12 pszczelarzy) i projektu zakupu przyczep (lawet) do przewozu uli (12 pszczelarzy).

¹⁸ Uczestnicy projektu zakupu przyczep (lawet) do przewozu uli po przedłożeniu dodatkowych dokumentów potwierdzających rejestrację pojazdu.

¹⁹ Oględziny przeprowadzono na podstawie art. 39 ustawy o NIK.

dopłat do pasiek w przeliczeniu na rodziny pszczele, stworzenia ram prawnych umożliwiających wprowadzenie na rynek krajowy preparatów (np. z innych krajów Unii Europejskiej) skuteczniej zwalczających choroby pszczół, a także przyjęcia ustawy kompleksowo regulującej zagadnienia z zakresu pszczelarstwa. Wskazano również na zasadność wdrożenia systemu wsparcia pszczelarstwa w związku z zapylaniem przez pszczoły upraw i ekosystemów.

Według Zarządu Związku i odbiorców końcowych wsparcia (pszczelarzy), pomoc uzyskana w ramach Programu pozwoliła na unowocześnienie gospodarki pasiecznej, przy czym dla zapewnienia dalszego rozwoju pszczelarstwa wskazane jest utrzymywanie dotychczasowych rozwiązań przy jednoczesnym dofinansowaniu zadań umożliwiających: zakup fachowej literatury i prasy, prowadzenie większej niż jedno liczby szkoleń, zakup sprzętu pszczelarskiego zgodnie z indywidualnymi potrzebami pszczelarzy, wprowadzenie obowiązkowych badań na obecność zgnilca amerykańskiego i zakup innych leków do zwalczania warrozy.

(dowód: akta kontroli str. 3-5, 43, 108-111)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa.

3. Nadzór nad realizacją programów wsparcia pszczelarstwa

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z § 6 ust. 5 umowy pomiędzy Związkiem a odbiorcą końcowym, odbiorca końcowy podda się wszelkim kontrolom dotyczącym umowy, przeprowadzonym m.in. przez przedstawicieli podmiotu uprawnionego²⁰.

W latach 2013–2016 (I półrocze) Związek nie przeprowadził kontroli u odbiorców końcowych (pszczelarzy) w zakresie realizowanych projektów. Prezes Zarządu wyjaśnił, że za działania kontrolne należy uznać weryfikowanie zgodności przedłożonych do rozliczeń dokumentów potwierdzających dokonanie wydatków przez koła pszczelarzy i beneficjentów końcowych, w tym dokumentów potwierdzających spełnianie przez pszczelarzy warunków ubiegania się o refundację.

(dowód: akta kontroli str. 110, 848)

W kontrolowanym okresie siedem spośród 22 (31,8%) projektów realizowanych przez Związek było kontrolowanych przez Agencję²¹. W każdym przypadku przedmiotem kontroli było wywiązywanie się Związku ze zobowiązań wynikających z umów na realizację projektów. Kontrole zostały przeprowadzane w siedzibie Związku oraz w miejscach realizacji projektów, a z kontroli sporządzano raporty. W każdym przypadku potwierdzano: posiadanie przez Związek dokumentacji przebiegu projektu, dokonywanie płatności za wszystkie wykazane wydatki we wniosku o refundację oraz ponoszenie wydatków w okresie realizacji poszczególnych umów. W trakcie kontroli czterech²² z siedmiu projektów, przeprowadzono rozmowy telefoniczne z trzema wybranymi losowo odbiorcami

²⁰ Przez podmiot uprawniony tj. Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Poznaniu.

²¹ Kontroli poddano 5 projektów realizowanych w sezonie 2012/13, których wartość netto wyniosła 1.059,7 tys. zł oraz dwa projekty w sezonie 2013/14 (na szkolenie oraz zakup przyczep) o wartości netto – 19,4 tys. zł.

²² Trzy projekty (tj. szkolenie; zakup leków do zwalczania warrozy; zakup pszczół) realizowane w sezonie 2012/13 i jeden projekt związany z udziałem w szkoleniu przeprowadzonym w sezonie 2013/14.

końcowymi projektów. Wszyscy rozmówcy potwierdzili uczestnictwo w projektach przez: udział w szkoleniu, odbiór leków do zwalczania warrozy, a także odbiór matek pszczelich i odkładów.

Kontrole techniczne projektu na zakup sprzętu pszczelarskiego przeprowadzone przez Agencję w sezonie 2012/13 u dwóch odbiorców końcowych potwierdziły prawidłową realizację postanowień umów zawartych ze Związkiem. Kontrolowani posiadali zakupiony w ramach projektu sprzęt oraz stosowną dokumentację.

Projekty realizowane przez Związek w sezonach 2014/15 i 2015/16 nie były poddawane kontroli przez Agencję.

(dowód: akta kontroli str. 76-98)

Instytucją kontroli zewnętrznej, która przeprowadziła kontrolę programów realizowanych przez Związek w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” była Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Kontrola ex-post – przeprowadzona w 2015 r. przez Wojewódzką Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (WIJHARS) w Poznaniu – dotyczyła trzech projektów²³ realizowanych przez Związek w sezonie 2012/13. Kontrolą objęto realizację umów pomiędzy Agencją a Związkiem, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowości wydatkowania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji. W wyniku kontroli dokumentacji posiadanej przez Związek, w tym trzech wniosków o refundację złożonych do ARR na łączną kwotę 278,4 tys. zł, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przeprowadzona przez WIJHARS kontrola ex-post krzyżowa u jednego odbiorcy końcowego (pszczelarza) potwierdziła prawidłową realizację projektów. Kontrola wykazała, że kontrolowany posiadał zakupiony sprzęt pszczelarski oraz dokumentację potwierdzającą odbiór leków do zwalczania warrozy.

(dowód: akta kontroli str. 46-98)

W badanym okresie do Związku nie złożono skarg dotyczących projektów realizowanych w ramach KPWP.

(dowód: akta kontroli str. 110)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Związek realizując zadania w ramach działań na rzecz wsparcia pszczelarstwa, dokonywał weryfikacji dokumentów składanych przez koła pszczelarzy i beneficjentów końcowych, w tym potwierdzających spełnianie przez nich warunków ubiegania się o refundację poniesionych wydatków.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z ustalonym stanem faktycznym Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

²³ Projekt na zakup: leków do zwalczania warrozy, sprzętu pszczelarskiego oraz przyczep (lawet) do przewozu uli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli.

Uprzejmie proszę Pana Prezesa o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania ustaleń kontroli.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

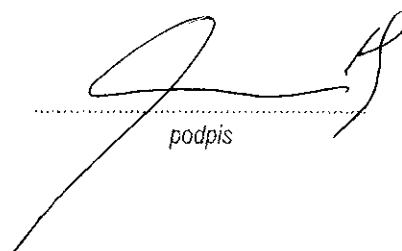
Warszawa, dnia 12 stycznia 2017 r.

Kontroler
Małgorzata Czuchryta
Główny specjalista kp.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Dyrektor
Waldemar Wojnicz

podpis

²⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

